

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Yttrande över remissen av Naturvårdsverkets skrivelse *Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall* (KN2023/02730)

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Svenskt Näringslivs remissvar har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv.

Allmänt

Svenskt Näringsliv välkomnar åtgärder och styrmedel som bidrar till att öka materialåtervinningen och i förlängningen stärka resurseffektiviteten i samhället. Ökad cirkularitet är en nödvändighet för att Sverige och EU ska minska utsläppen av koldioxid och nå de gemensamma klimatmålen. EU:s medlemsstater måste senast år 2025 se till att 55 procent av det kommunala avfallet förbereds för återanvändning eller materialåtervinns. Sverige låg år 2021 på 40 procent vilket innebär att Sverige riskerar att inte nå målen. Därför är det positivt att Naturvårdsverket har utrett vilka åtgärder som kan krävas för att Sverige ska nå målen. Svenskt Näringsliv noterar dock att Naturvårdsverket inte tar upp ett antal åtgärder som har potentialen att öka materialåtervinningen av avfall och uppmuntrar därför regeringen att genomföra dessa. Svenskt Näringsliv välkomnar och stödjer enstaka åtgärdsförslag i skrivelsen men ser samtidigt en problematik i flertalet andra och anser att de inte bör tas vidare eller genomföras.

Inför ett frival och öppna upp avfallsmarknaden för mer företagande

Inledningsvis kan det konstateras att Naturvårdsverket anger att ansvaret för kommunalt avfall upplevs som otydligt, inte minst av verksamheter som ger upphov till kommunalt avfall, vilket riskerar att fördröja genomförandet av åtgärdsförslagen som läggs fram i skrivelsen. Därtill konstaterar Naturvårdsverket att tidigare utredda förslag om att begränsa kommunernas ansvar för kommunalt avfall inte genomförts och efterlyser ett besked i denna ansvarsfråga.

Svenskt Näringslivs bestämda mening är att denna otydlighet kan lösas genom att införa förslaget om ett så kallat frival i enlighet med den offentliga utredning som redan har gjorts kring frågan (SOU 2021: 24). Det skulle ge företagen rådigheten över det

avfall som uppkommer i verksamheten och även möjliggöra fler innovativa och cirkulära lösningar som bidrar med klimat- och miljönytta sett till att öka graden av materialåtervinning och ett ökat värdebevarande på material och produkter. Sverige verkar nu vara ensamt land i Norden med att ha kommunalt monopol på verksamheternas avfall. Danmark, Finland och Norge har redan, med positiva erfarenheter och resultat, infört möjligheter för verksamhetsutövare att välja vem som ska hantera det kommunala avfall som uppstår i företagen.

Därtill bör det noteras att det idag endast är kommuner som har möjlighet att erbjuda hämtningstjänster av grovavfall, exempelvis möbler och annat skrymmande avfall, vilket hindrar uppbyggnaden av företags cirkulära affärsmodeller kring grovavfall. Det finns företag som gärna skulle erbjuda utvecklade tjänster kring insamling, reparation, återbruk och återvinning om de gavs rätten att få tillgång till grovavfall från hushåll och företag. Om privata entreprenörer skulle ges möjlighet att samla in grovavfall skulle det skapa fler möjligheter för cirkulära affärsmodeller och flöden, och i förlängningen en ökad materialåtervinning. Detta bör dock kombineras med utökade satsningar på en ökad och mer operativ tillsyn, vilket är centralt för att säkerställa lika villkor och samtidigt för att motverka oseriösa aktörer. Tillsynsmyndigheterna behöver förbättrade möjligheter och kompetenshöjning för att bedriva operativ tillsyn och behöver också stärka den egna samordningen för att skapa en likvärdig tillsyn och tillämpning av regelverk i hela landet.

På en mer generell nivå kan det konstateras att det i hög utsträckning är näringslivet och företagen som står för materialåtervinningen och den vidare förädlingen av det som är avfall – såväl kommunalt som icke-kommunalt avfall. Ska graden av materialåtervinning öka i Sverige är det avgörande att det finns goda marknadsförutsättningar för konkurrenskraftiga företag som utvecklar nya affärsmodeller och bidrar till en ökad resurseffektivitet. Detta grundläggande perspektiv nämns dock inte alls i skrivelsen.¹

Ökad utsortering positivt men räcker inte för mer cirkularitet

En ökad utsortering och separat insamling av papper, plast, metall och glas är positivt, när det gäller såväl kommunalt som icke-kommunalt avfall. Att öka utsorteringen i separata strömmar är en första viktig förutsättning för en ökad materialåtervinning och kan stärkas ytterligare genom att kommuner informerar hushåll och verksamheter som lämnar avfall i kommunens insamlingssystem, varför Svenskt Näringsliv också ser positivt på informationsförslaget i skrivelsen. För att säkerställa en högvärdig återvinning som bidrar med hög miljönytta behövs dock ytterligare åtgärder och styrmedel. För många materialslag, som till exempel fiberbaserade material, plast, textilier och skor,

---

¹ Svenskt Näringsliv vill hänvisa till sin aktuella rapport på området, *Hur kan Sverige bli mer cirkulärt? Styrmedel och åtgärder för ökad resurseffektivitet*, som redogör för hur näringslivet kan bidra till en utvecklad cirkulär ekonomi och lämnar en lång rad verkningsfulla och konkreta åtgärdsförslag.

behövs i regel ytterligare sekundär utsortering efter det första steget för att separera olika materialtyper inom samma kategori. För att göra det mer attraktivt och lönsamt för producenter att investera i återvunnen råvara behövs rena materialströmmar i en tillräckligt stor volym. Det kräver i sin tur ekonomiska satsningar och investeringar – från det privata och det offentliga – i anläggningar för både sekundär sortering och materialåtervinning. Detta bör kombineras med utvecklade designkrav som från början stärker återvinningsbarheten i produkter. Att enbart vidta åtgärder för ökad utsortering av materialslag (utan ytterligare kvalitetssortering) och insamling kommer inte bidra till en ökad cirkularitet och värdebevarande på olika materialslag då det kräver parallella satsningar på de efterföljande livscykelstegen. I det specifika fallet med plast kan även kvotplikter vara en lösning ifall de införs på EU-nivå och i nära samråd och dialog med näringslivet.

Ändra inte befintliga bestämmelser kring returpapper

Svenskt Näringsliv ställer sig kritiska till förslaget om att upphäva befintliga bestämmelser kring returpapper och att börja samla in all typ av pappersavfall gemensamt. En ökad utsortering av papper är välkommet men gemensam hantering ökar risken för kontaminering av pappersmassan i den efterföljande återvinningsprocessen och leder till att den återvunna råvaran får undermålig kvalitet så att marknaden inte kommer kunna återvinna fraktionen mer. Detta är kontraproduktivt och går emot grundläggande cirkulära principer. Svenskt Näringsliv anser att det bör införas krav på att ta vara på olika pappersfraktioner (wellpapp, väteskarton, returpapper och så vidare genom sorteringsanläggning.

Genomför inte förslaget om brännbart avfall

En grundprincip i den cirkulära ekonomin är att bevara värdet på material och produkter så länge det går, bland annat genom återanvändning och materialåtervinning. Då är det viktigt att så lite material som möjligt förbränns. Svenskt Näringsliv ställer sig kritiska till förslaget om att dela upp fraktionen brännbart i två nya fraktioner då det riskerar att leda till mer blandning av avfall som behöver eftersorteras istället för att bidra till en ökad utsortering från början. Det är mer effektivt att istället tydliggöra vilka avfallsströmmar som ska sorteras ut separat i syfte att öka den möjliga graden av återanvändning och materialåtervinning.

Avvakta med att utreda fler ekonomiska styrmedel

Naturvårdsverket lämnar i sin skrivelse två separata förslag som lyfter behovet av ytterligare utredning för vilka ekonomiska styrmedel som kan vara lämpliga för att öka materialåtervinningen samt förbättra förutsättningarna för reparation, återtillverkning och återbruk. Svenskt Näringsliv anser att det inte behövs fler utredningar på detta

område innan den pågående statliga utredningen om ekonomiska styrmedel för ökad cirkularitet (dir. 2022: 67) har presenterat sitt betänkande i september 2024. Först där- efter bör det vara aktuellt att överväga ytterligare utredningar.

Svenskt Näringsliv vill dock understryka att utredningen och utformningen av nya ekonomiska styrmedel för att främja ökad resurseffektivitet i större utsträckning behö- ver beakta ändamålsenlighet och effektivitet i syfte att säkerställa att lämpligt styrme- del tas fram för att uppnå avsedd målstyrning utan att hämma konkurrenskraften för företag i Sverige. Idag finns ett antal punktskatter och momsregler som ger upphov till motsatta effekter istället för en ökad cirkularitet, eller är konstruerade på ett sätt som gör att de inte blir träffsäkra.

En utredning och förslag till ett producentansvar för möbler och madrasser bör ske på europeisk snarare än svensk nivå

Rent principiellt ser Svenskt Näringsliv positivt på ett producentansvarssystem för möbler och/eller madrasser och att detta bör utredas. Vi välkomnar att en framtida utredning sker i dialog med näringsliv och branschorganisationer men i synnerhet med andra medlemsstater inom EU. Som nämns i Naturvårdsverkets skrivelse finns en rad goda exempel inom EU att dra lärdom av. Därtill bör det beaktas att såväl möbler som madrasser är föremål för kommande produktspecifik reglering inom ramen för den nya ekodesignförordningen (ESPR) och båda produktkategorierna är särskilt prioriterade i ett första skede av lagstiftningsarbetet.

Det är viktigt att hålla i beaktande att drygt tre fjärdedelar av den svenska möbelpro- duktionen går på export och att Sverige även importerar en stor mängd möbler från utlandet. Ett eventuellt framtida producentansvarssystem måste därför bygga på ge- mensamma lösningar för hela EU, och Sverige bör inte utreda eller lämna förslag på nationella sär lösningar. Det är också viktigt att hålla i åtanke att möbler och madrasser utgör olika produkttyper och att det kan krävas olika lösningar vad gäller insamling, återbruk och materialåtervinning, varför det finns ett värde i att båda inte omfattas av ett och samma producentansvarssystem.

Ett producentansvarssystem bör utredas och eventuellt utvecklas parallellt och inte- grerat med kommande produktspecifika krav inom ramen för ESPR. Svenskt Närings- liv avråder därmed från att initiera en nationell utredning utan istället i första hand verka för en sådan utredning på EU-nivå. Initiativet bör komma från nästa EU-kom- mission givet att regelverken måste utformas på den nivån.

Stockholm 2024-02-19

Marcus Wangel

Miljöpolicyexpert, Svenskt Näringsliv